

אם סיסרא בראש השנה
הרב מואיז נבון

עמוס ג:ו - אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם תהיה רעה בעיר ויקנן לא עשה:

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

משנה. סדר תקיעות: שלש של שלש שלש.

רש"י מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

סדר תקיעות שלש כו' - אחת למלכיות ואחת לזכרונות ואחת לשופרות.

שלש של שלש שלש - תקיעה ותרועה ותקיעה לכל אחת ואחת.

שיעור תקיעה כשלש תרועות, שיעור תרועה כשלש **יבבות** ...

גמרא. ... שיעור תרועה כשלש יבבות. והתניא: שיעור תרועה כשלשה **שברים** [שארונים מיבבות - רש"י!] - אמר אביי: בהא ודאי פליגי, דכתיב "יום תרועה יהיה לכם", ומתרגמינן: "יום יבבא יהא לכוון". וכתב באימיה דסיסרא "בעד החלון נשקפה **ותיבב** אם סיסרא" מר [דאמר שברים] סבר: גנוחי גנח, ומר סבר: ילולי יליל.

רש"י מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

... גנוחי גנח - כאדם הגונח מלבו, כדרך החולים שמאריכין בגניחותיהן.

ילולי יליל - כאדם הבוכה ומקונן, קולות קצרים סמוכין זה לזה.

תוספות מסכת ראש השנה דף לג עמוד ב

... אמרינן דאתקין רבי אבהו בקסרי קשר"ק קש"ק קר"ק [ז"א תשר"ת תש"ת תר"ת] משום **דמסופק בתרועה דקרא** אי תרועה ממש מה שאנו קורין תרועה דהוא ילולי יליל או שברים דגנוחי גנח או שברים ותרועה שניהם צריך לתרועה דדלמא גנוחי גנח וילולי יליל ...

... מאה פעיות דפניא אימיה דסיסרא ...

שופטים פרק ה

(א) ותשר דבורה וברק בן אבינעם ביום ההוא לאמר: ...

(כו) בין רגליה [של יעל] פרע נפל שקב [סיסרא] בין רגליה פרע נפל באשר פרע שם נפל שדוד:

(כח) בעד החלון נשקפה **ותיבב** אם סיסרא בעד האשנב מדוע בשש רכבו לבוא מדוע אחרו פעמי

מרכבותיו: (כט) חכמות שרותיה תענינה אף היא תשיב אמריה לה: (ל) הלא ימצאו יחלקו שלל

רחם רחמתיים [נערה או שתי נערות - רד"ק] לראש גבר [לכל גבר וגבר יש לו נערה או שתי נערות -

רד"ק] שלל צבעים לסיסרא שלל צבעים רקמה צבע רקמתיים לצוארי שלל: (לא) כן יאבדו כל

אויביו יקנן ואהביו כצאת השמש בגברתו ותשקט הארץ ארבעים שנה: פ

J. Sterman, Themes in the Deborah Narrative: The "wisest of her ladies" answer Sisera's mother, and *she too replies to herself* (5:29). There is no need for worry, they all agree, her son must be late in returning because he is plundering, dividing up the spoils, and raping the women. Of course, this could not be farther from the truth, but Sisera's mother, not unlike Sisera himself at the tent of Jael, is lulled into a false sense of security by the calming voices of the women. When confronted with the possibility of bad news about her child, this mother sits back and allows herself to be mollified by untrue and crass words.

דף על הדף ראש השנה דף לג עמוד ב

בגמ': דכתיב יום תרועה יהי לכם ומתרגמינן יום יבבא יהא לכוון. וכתב באימיה דסיסרא וכו'. והנה הדבר הזה הוא הפלא ופלא שלומדים מהיבבות של אם סיסרא ענין הנוגע לאופן התקיעות שלנו בר"ה, ואין לדבר זה מובן. ...

ובאבודרהם (בסדר תפילת ר"ה) מצאתי שכתב וז"ל: ואומר במדרש: שבר"ה נעקד יצחק על גבי המזבח, ואותו היום שמעה **שרה ותצחק ותיבב ותילל**, ועל כן אמר הכתוב יום תרועה יהיה לכם ומתרגם יום יבבא, כדי שיזכור לנו הקדוש ברוך הוא **יללת שרה אמנו** ע"כ. והוא דבר חדש מאוד. אך בפרקי דר"א (פרק ל"ב) אי' דמיד כששמעה שרה מענין העקידה: מיד התחילה בוכה ומיללת, בכתה שלש בכיות כנגד שלש תקיעות, שלש יללות כנגד שלש יבבות ופרחה נשמתה ומתה וכו' ע"כ. שוב ראיתי **בתורה שלמה** פר' חיי שרה (פרשה כ"ג אות י"ז) שבאמת הביא מהני"ל (מדברי הפרקי דר"א) ורוצה לומר שהתקיעות שלנו בר"ה הם כנגד הקריאות והיללות של שרה אמנו לעורר את זכות העקידה בתקיעת השופר, ורצה לתקן לפי"ז את הנאמר בכל המקורות הנ"ל דילפינן מאה קולות מאימיה דסיסרא **דצריך לתקן** וקאי על שרה אמנו ע"ש עוד בדבריו. ...

וראה בשו"ת דברי מנחם להגר"מ כשר (ח"א סי' י"ב) תשובה להגה"צ רמ"מ מפאביניץ זצ"ל שהעיר לו על הנ"ל דאיך אפשר לשבש הגירסא והנוסחא בספרים קדמונים דאיי מפורש אימיה דסיסרא, וע"ש שכתב לו הגר"מ כשר עוד מדברי הראשונים שהביאו בהדיא הענין של הפעיות שרה אמנו, ע"ש הרבה מקורות בענין זה. ...

ספר התודעה, תשרי, ראש השנה

כבר פשט המנהג בקהילות ישראל שתוקעין בין הכל מאה קולות. מהם תקיעות, מהם שברים ומהם תרועות. וסמכו מנין זה של קולות השופר, כנגד מאה פעיות שפעתה אם סיסרא ותיבב על בנה. מדוע בָּשָׁשׁ רָכְבוּ לְבוֹא מְדוּעַ אַחֲרָיו פְּעָמֵי מְרַבּוֹתָיו (שופטים ה). שכך היה ידוע לחכמים במסורת, שמספר פעיותיה – מאה. ... כל הנאמר שם מדבריה אחר כן "הלא ימָצְאוּ יַחְלְקוּ שָׁלַל וְגוֹי" לא דברים של צער הם, אלא דברי תנחומים שהתנחמה הבל בנצחונות בנה שבגללם הוא בושש לבוא. ומה ענין מאה קולות של שופר אצל פעית אם סיסרא? ... אלא שְׁקוֹל הַשּׁוֹפָר בֵּא לְעוֹרֵר רַחֲמִים עַל זְרַעוֹ שֶׁל יִצְחָק שֶׁנֶּעְקַד כְּאִיל עַל גְּבֵי הַמּוֹזַבְחַת, וְכֵן הַפְּעִיּוֹת שֶׁפַּעְתָּהּ אִם סִיסְרָא פְּעִיּוֹת שֶׁל אַכְזָרִיּוֹת הֵיוּ, אַכְזָרִיּוֹת אֲשֶׁר לֹא מְצִינוּ כְּמוֹתֶיהָ בְּכָל הָעוֹלָם. ...

דף על הדף ראש השנה דף לג עמוד ב

כתב בזה הגאון ר' יוסף שלום אלישיב שליט"א [זצ"ל]: צ"ב מה ענין מנין תקיעות של ר"ה לפעיות של אמיה דסיסרא. וע"ד המוסר י"ל בזה, שיש בזה לעורר נרדמים שגם מי שמרגיש בעצמו בטוח ביום הדין (אם מצד מצבו הגשמי וענינו בעוה"ז אם מצד מצבו הרוחני שבוטח בזכותיו), עליו ללמוד ק"ו מאמיה דסיסרא, שוודאי מצד דרך הטבע לא היה לה לפחד ולירא כלל, שהרי לסיסרא היה תשע מאות רכב ברזל, וגם חזינן דישועת ישראל היתה שלא כדרך הטבע, כמו שנאמר מן השמים נלחמו הכוכבים ממסלותם וגו', הרי דבצד דרך הטבע והמזלות היה לה לבטוח בנצחונו של סיסרא, ומ"מ יבבה מאה פעיות, הרי שכל כך היתה חרידה לגורל בנה, וכמו שבאמת היה שנפל שדוד, ומזה יש להתעורר כמה צריך כל אחד ואחד להיות חרד ביום הדין, גם מי שנדמה לו שיש לו על מה לסמוך ולבטוח.

R. Soloveitchik, Before Hashem You Will Be Purified, p.9-10.

The required response to the shofar, which the Rambam refers to as awakening from sleep, is the abrupt, tragic realization that the false assumptions upon which we build our lives have come crashing before our eyes... Why does the story of a pagan mother awaiting her barbaric son form the halakhic basis for the required number of shofar sounds that are blown on Rosh Hashanah? Because upon hearing the piercing tones of the shofar, we must experience a similar emotion; as we awaken from spiritual complacency, we must witness our illusions being relentlessly [100 times] shattered.

R. Mendel Hirsch (son of RSRH), Haftoroth, Beshalach, p.148

The history of Israel during the time of the Judges is the history of a constant change from faithfulness to defection and from defection to faithfulness. It shows us how Israel when left undisturbed in enjoyment of its possession of its country and its independence, always forgot, again and again, the particularity, the specialty of its mission and of its destiny, its fate; forgot it was solely God Whom it had to thank for its freedom and its possession of the land, and had received both only to make His Law, His Torah, a reality.

שופטים פרק ד

(א) וַיִּסְפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְקֹנָק וְאַהוּד מֵת: (ב) וַיִּמְכְּרוּ יְקֹנָק בְּיַד יְבִין מֶלֶךְ כְּנָעַן אֲשֶׁר מֶלֶךְ בְּחָצוֹר וְיִשָּׂרָאֵל סִיסְרָא וְהוּא יוֹשֵׁב בְּחַרְשֶׁת הַגּוֹיִם: (ג) וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְקֹנָק כִּי תִשַׁע מֵאוֹת רָכָב בְּרִזְלָו לֹא וְהוּא לָחֵץ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחִזְקָה עֲשָׂרִים שָׁנָה: (ד) וַיְדַבֵּר אֵשָׁה נְבִיאָה אֲשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא שִׁפְטָה אֶת יִשְׂרָאֵל בְּעַת הַהִיא: ...

R. Mendel Hirsch:

Israel, completely [forgot] its mission... Thereupon God ordained that they should undergo dire suffering... But in this extremity Israel turned its heart again to God (v.3)... We see this change in the hearts of the people, brought about by the **awakening** and purifying force of **suffering**...

עמוס ג:ו - אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו אם תהיה רעה בעיר ויקנן לא עשה: